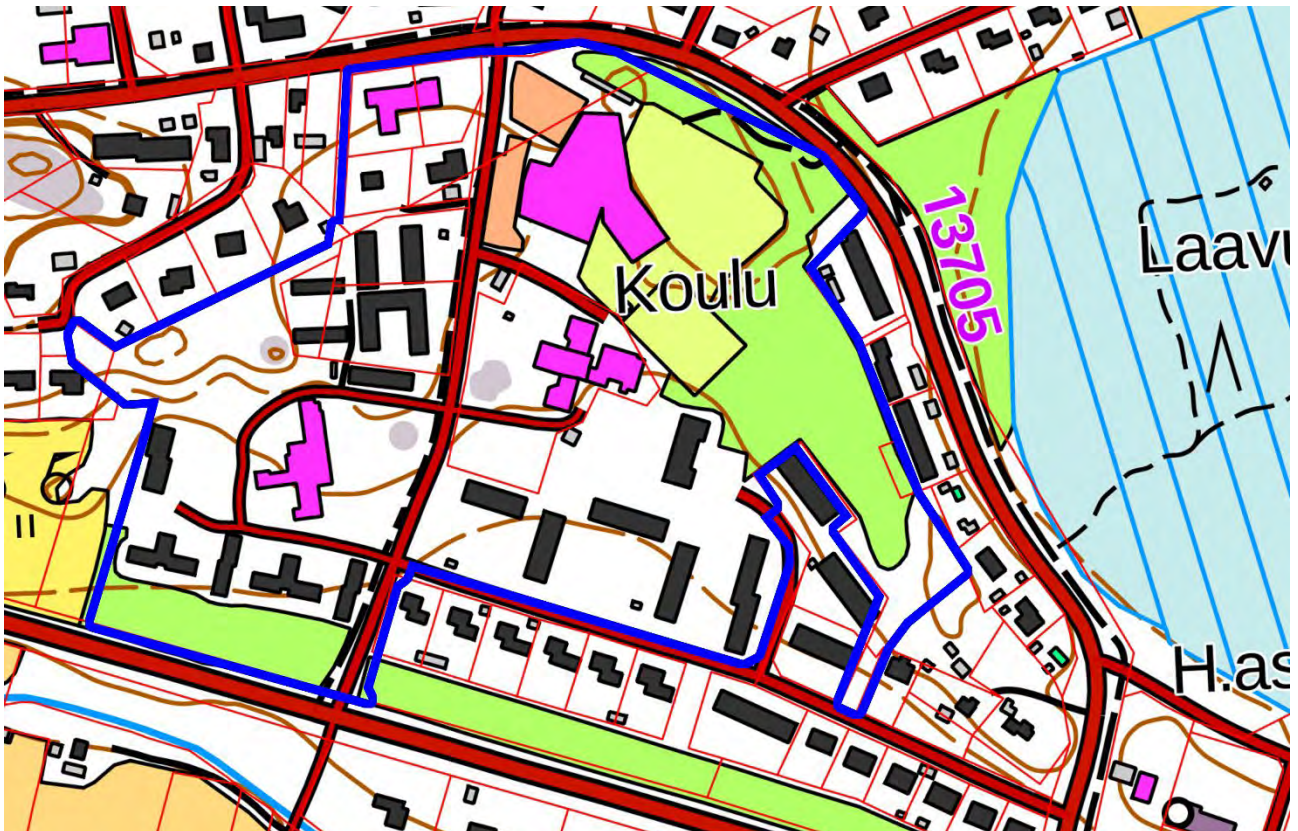

URJALAN KUNTA

URJALAN KOULUN ALUEEN ASEMAKAAVA-ALUEEN RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SELVITYS

02.02.2023

Selvitysalueen rajaus.

Arkkitehtitoimisto Helena Väisänen

Jokipolventie 15,37130 Nokia, gsm 040 5576086

Lähteet:

Painetut lähteet:

Arajärvi, Kirsti: Urjalan historia II. Kunnalliselämän alkamisesta nykyaikaan. Tampere, 1975.

Pirhonen, Seppo: Hoivaa ja asuntoja. Urjalan seudun vanhustenkotiyhdistys. Somero 2019.

Pirhonen, Seppo: Urjalan koulutoimi 150 vuotta. Urjala 2008.

Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Urjalan kunta, Keskusta-alueen osayleiskaava, Selvitys rakennetusta ympäristöstä, FM Teija Ahola, Selvitystyö Teija Ahola, Mikkeli, 26.5.2009.

Kansallisarkiston lähteet:

Pitäjäkartasto 2114 04 la.* -/- - Urjala (1842)

Senaatin kartasto XV 23 [Urjala] (1900)

Maanmittauslaitos, vanhat peruskartat, www.maanmittauslaitos.fi

Kaava-aineistot ja pohjapiirrokset:

Kaavakartat ja -määräykset: www.urjala.fi , www.pirkanmaa.fi

Urjalan kunnan arkisto

Valokuvat:

Leena Lahtinen

Simo Lallukan kokoelma

Seppo Pirhosen kokoelma

Helena Väisänen

Urjalan kunta

Selvitysalue

Selvitysalue rajautuu pohjoisessa Urjalantiehen ja etelässä Salmentiehen ja Reikontiehen.

Selvitysalue on ollut osin rakennettua aluetta keskiajalta saakka. Urjalantien ja Salmentien välinen alue on rakentunut kokonaisuudessaan 1980-lukuun mennessä. Alueen eteläosassa vanhankodin alueella sijaitsee muinaisjäännös, rautakautinen hautaröykkiö. Alue kuuluu Salmen kylään.

Alueen historiaa

Salmen kylä on syntynyt keskiajalla, varhaisin maininta on 1400-luvulta. Vuonna 1539 Salmessa oli viisi taloa. Kylän talot sijaitsivat pitkään tiiviissä rykelmässä Vanhanjärven ja Uutisjärven välisellä kapealla harjukannaksella, peltomaiden keskittyessä Vanhajärveen viettäville maille. Sijainti oli liikenteellisesti edullinen: jo keskiajalla Akaan kirkkopitäjästä Laukeelan kautta kulki vakiintunut kaukoreitti sisämaasta Turkuun sekä länsirannikolle. Urjalan kohdalla tie kulki Vanhanjärven pohjoispuolista harjukangasta myöden. 1800-luvun alussa käydyssä isojaossa Salmen kylään tuli kymmenen maakirjataloa, joista yksi oli Reikko.

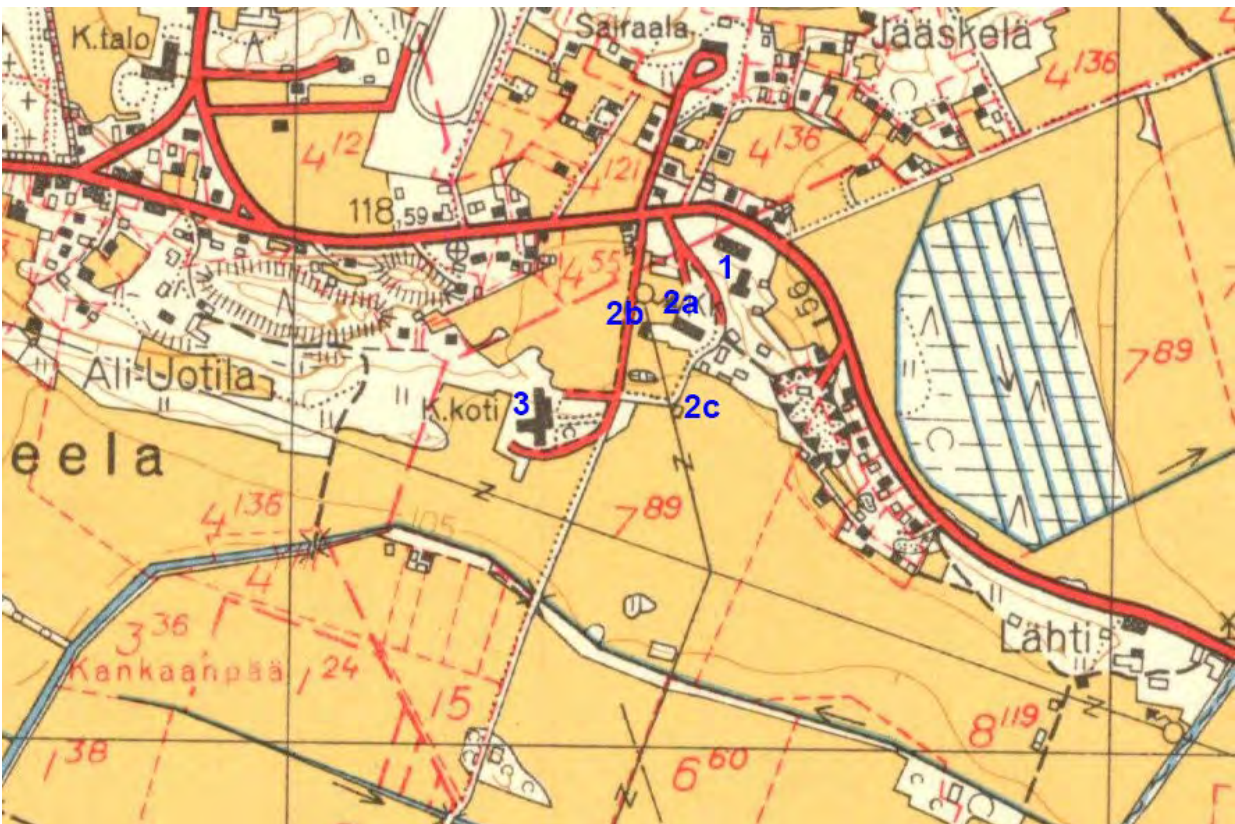
Ote Kuninkaan kartasta (1776-1805). Kartassa näkyy nykyinen Urjalantie, entinen Vanhajärvi ja sen pohjoispuolella Uutisjärvi. Asutus on merkitty punaisiin pistein tien molemmin puolin.

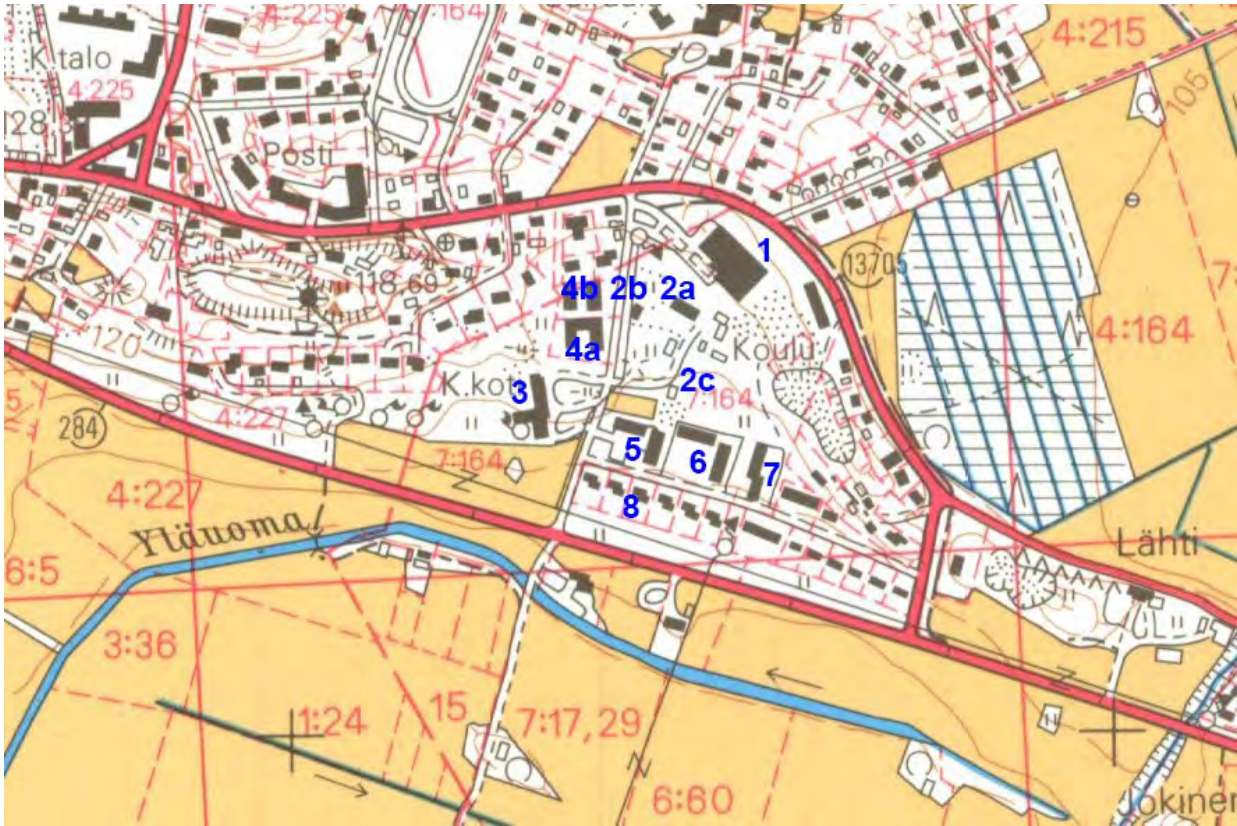
Ote pitäjänkartastosta 2114 04 la. Kartan valmistumisvuosi on 1842. Kartassa näkyy muun muassa Urjalantie, Vanhajärvi, kirkko ja Salmen kylän asutus. Kirkko on merkitty punaisella. Selvitysalue sijaitsee Urdiala K- tekstin K-kirjaimen alapuolella.

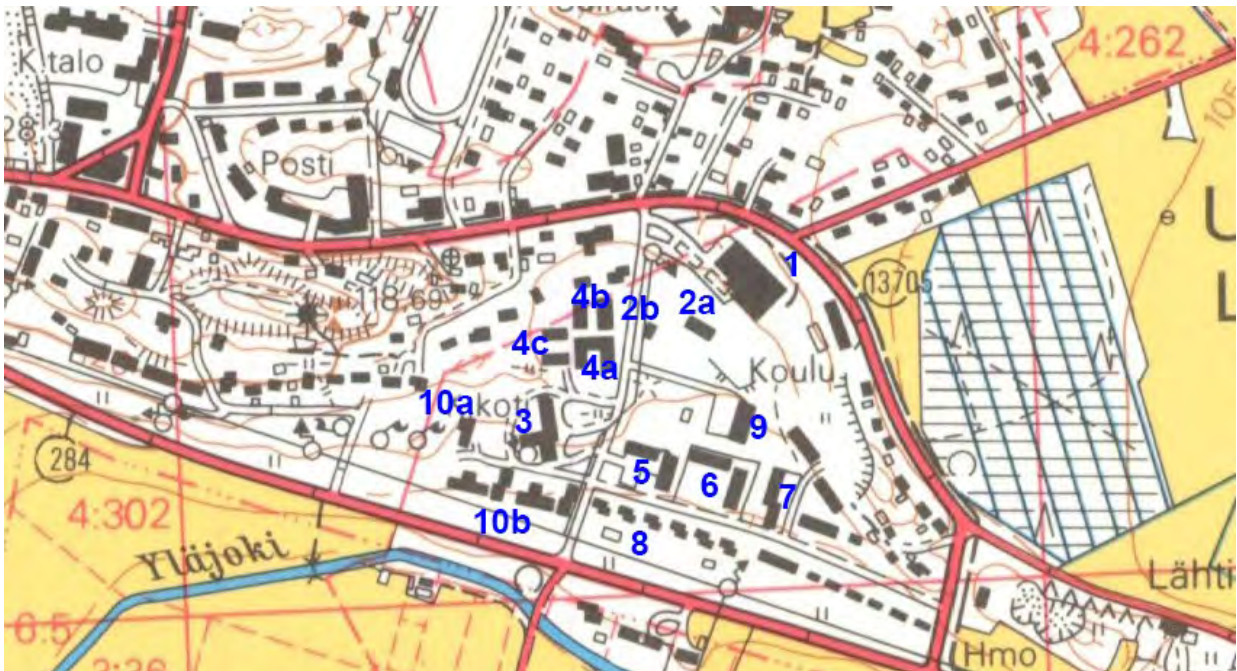
Ote senaatin kartastosta XV 23 [Pälkäne] (1870-1907). Kartta on laadittu vuonna 1900. Vaivaistalon ja kansakoulun sijainti on merkitty sinisellä ympyrällä.

Ote peruskartasta vuodelta 1959. Numerointi: 1. Vaivaistalo (rak. 1889, purettu 1976), 2a. Kansakoulu (rak. 1888, purettu 2008) ja kansakoulun itäpuolella vaivaistalon ulkorakennuksia, 2b. Kansakoulun keittola, 2c. Aittarakennus, 3. Kunnalliskoti (rak. 1954).

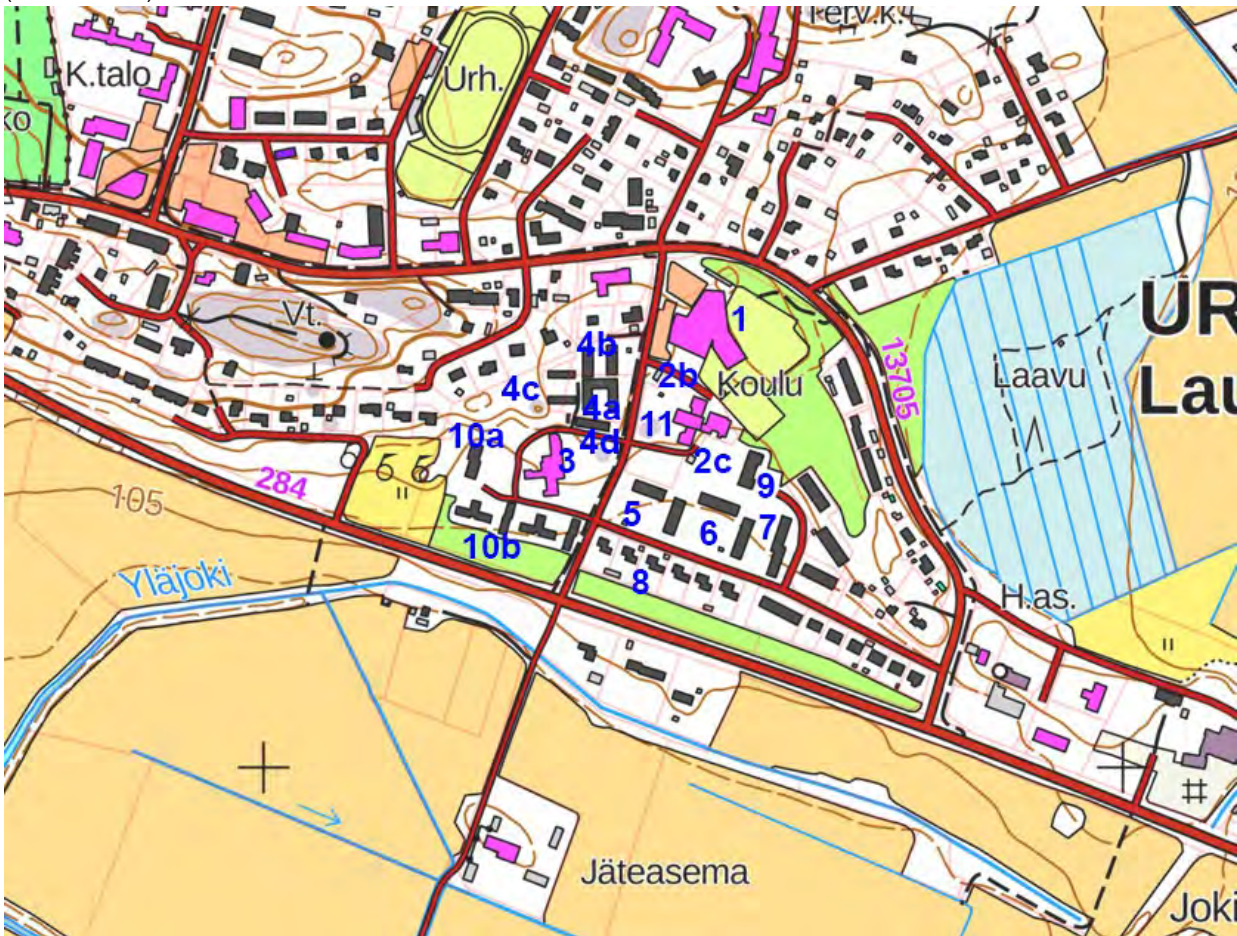

Ote peruskartasta vuodelta 1980. Numerointi: 1. Koulu (rak. 1976, purettu 2017), 2a. Kansakoulu (rak. 1888, purettu 2008) ja kansakoulun itäpuolella vaivaistalon ulkorakennuksia, 2b. Kansakoulun keittola, 2c. Aittarakennus, 3. Kunnalliskoti (rak.1954), 4a. Iltala (rak. 1974), 4b. Iltala (rak. 1977), 5. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1970-73), 6. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1975), 7. Urjalan talot oy:n vuokrarivitalo (rak. 1972), 8. Reikontien omakotitalot (rak. 1970-luvulla).

Ote peruskartasta vuodelta 1993. Numerointi: 1. Koulu (rak. 1976, purettu 2017), 2a. Kansakoulu (rak. 1888, purettu 2008), 2b. Kansakoulun keittola, 2c. Aittarakennus, 3. Kunnalliskoti (rak.1954), 4a. Iltala (rak. 1974), 4b. Iltala (rak. 1977), 4c. Iltala (rak. 1986), 5. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1970-73), 6. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1975), 7. Urjalan talot oy:n vuokrarivitalo (rak. 1972), 8. Reikontien omakotitalot (rak. 1970-luvulla), 9. Urjalan talot

oy:n vuokrakerrostalo (rak. 1983), 10a. Urjalan Talot oy, vuokrarivitalot (rak. 1982), 10b. Urjalan Talot oy, vuokrarivitalot (rak. 1988-90).

Ote peruskartasta, nykytilanne. Numerointi: 1. Urjalan yhtenäiskoulu (rak. 2017), 2b. Kansakoulun keittola, 2c. Aittarakennus, 3. Kunnalliskoti (rak.1954), 4a. Iltala (rak. 1974), 4b. Iltala (rak. 1977), 4c. Iltala (rak. 1986), 4d. Iltala (rak. 2021), 5. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1970-73), 6. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot (rak. 1975), 7. Urjalan talot oy:n vuokrarivitalo (rak. 1972), 8. Reikontien omakotitalot (rak. 1970-luvulla), 9. Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalo (rak. 1983), 10a. Urjalan Talot oy, vuokrarivitalot (rak. 1982), 10b. Urjalan Talot oy, vuokrarivitalot (rak. 1988-90), 11. Reikonlinna (rak. 2000).

Vaivaistalon ja koulun historiaa ja vaiheita

1800-luvulla Urjalassa arvostettiin luku- ja kirjoitustaitoa ja sivistystä. Urjala oli asian suhteen edelläkävijä. Urjalankylässä vuodesta 1858 toiminut pitäjänkoulu oli maamme ensimmäisiä kansakouluja vastaavia kouluja. Urjalan pitäjänkoulu oli todennäköisesti/mahdollisesti maan ensimmäinen yhteiskunnan ylläpitämä kansakoulu, jossa oli sekä tyttöjä että poikia kaikista kansankerroksista. Koko maan kattava kansakouluasetus annettiin vuonna 1866. Sen johdosta pitäjänkoulusta tuli poikien koulu ja Urjalankylään tuli lisäksi tytöille oma koulu.

Vuonna 1875 tehtiin päätös koulun siirtämisestä Laukeelaan. Koululle ostettiin tontti rusthollari Kalle Uotilalta, joka myi koulua varten tontin omistamastaan Reikon tilan puoliskosta. Kaikki kuntalaiset määrättiin osallistumaan koulukustannuksiin ja lisäksi järjestettiin tapahtumia, kuten tanssiaisia, iltahuveja ja arpajaisia, joilla kerättiin rahaa koulua varten. Laukeelan kansakoulu aloitti toimintansa vuonna 1878.

Keskiajalta saakka valtiolta on ottanut kantaa vanhustenhoitoon säätämällä asiasta lakeja ja asetuksia. 1920-luvulle saakka vanhuksista, sairaista, vammaisista, mielisairaista, köyhistä ja

orvoista käytettiin yhteistä nimitystä ”vaivaiset”. Urjalassa perustettiin vuonna 1835 vaivaishoitokomitea huolehtimaan vaivaishoidosta. Vastuu köyhien ja vaivaisten hoidosta siirtyi seurakunnilta kunnille vuonna 1865.

Vuonna 1873 Urjalan kunta oli saanut Maunulan kartanolta lahjoituksena 108 hehtaaria maata Reikon tilasta. Lahjoituksen ehtona oli, että Urjalan kunta rakentaa Reikon tilan maalle ”Vaivaisten huoneen” nimisen laitoksen. Tarkoitusta varten saatiin myös rahalahjoituksia urjalalaisilta yksityishenkilöiltä. Rakentamiseen ei kuitenkaan ryhdytty heti, koska kansakoulun rakentaminen oli etusijalla. Vasta vuonna 1886 oli saatu kokoon riittävästi varoja vaivaistalon ja lastenkodin rakentamiseen. Lastenkoti valmistui vuonna 1888. Vaivaistalo valmistui vuonna 1889.

Vaivaistalon ja lastenkodin rakennukset sijaitsivat Urjalantien varrella nykyisen Urjalan yhtenäiskoulun kohdalla. Rakennuksia oli kaikkiaan neljä: vaivaistalo sijaitsi lähempänä maantietä, vastapäätä sitä sijaitsi lastenkodin rakennus, kolmannessa rakennuksessa oli tilat mielisairaille ja neljännessä rakennuksessa oli muut tarvittavat tilat.

Koulutalo tuhoutui tulipalossa vuonna 1924, jonka jälkeen koulun toiminta siirtyi lastenkotina toimineeseen rakennukseen. Palaneen koulurakennuksen alue jäi avoimeksi kentäksi, jolla myöhemmin alkoi Urjalan nykyinen toritoiminta vuonna 1970. Lastenkoti puolestaan siirtyi Huhtiin.

Kansakoulun oli tarkoitus toimia rakennuksessa vain väliaikaisesti, mutta tilanne jatkui vuoteen 1976, jolloin vaivaistalon rakennukset purettiin ja tilalle rakennettiin uusi koulu. Koulurakennuksen vieressä oli rakennus, jossa sijaitsi ruokailuhuone, pesu- ja leivintupa sekä sauna. Rakennus on säilynyt Vanhainkodintien varressa. Kansakoulun rakennus (alun perin lastenkoti) purettiin vuonna 2008. Vuonna 1976 rakennettu koulurakennus purettiin vuonna 2017, jolloin valmistui nykyinen Urjalan Yhtenäiskoulu. Vanhoista kansakoulun ja kunnalliskodin rakennuksista on jäljellä keittola (alun perin ruokailuhuone/sauna) ja aittarakennus.

Vanhustenhuolto jatkui vanhassa vaivaistalon rakennuksessa 1950-luvulle saakka. Vanhustenhoito kehittyi Suomessa merkittävästi 1900-luvun alkupuoliskolla. Urjalassakin oli syntynyt tarve uuden vanhainkodin rakentamiseen. Vuonna 1954 valmistui uusi vanhainkoti entisen Vanhanjärven rannalle. Paikkoja oli 80, joista 50 oli sairasosastolla. Huoneet olivat yhden, kahden ja kolmen hengen huoneita. Lisäksi oli asunnot johtajalle, viidelle hoitajalle, keittäjälle, keittäjän apulaiselle, siivoojalle ja talonmiehelle. Asunnot otettiin myöhemmin vanhainkodin käyttöön. Yläkerrassa oli avara naisten työtupa sekä kellarikerroksessa pesula, sähkömankeli ja silityshuone, sähkö- ja lämpökeskukset, miesten työtupa, leipomo, kellari, jäähyttämö sekä henkilökunnan ja asukkaiden saunat.

Laukeelan kansakoulu (rak. 1878, paloi 1924) Kuva: Seppo Pirhosen kokoelma.

Urjalan vaivaistalo (rak. 1889). Keskellä päärakennus. Kuva: Simo Lallukan kokoelma.

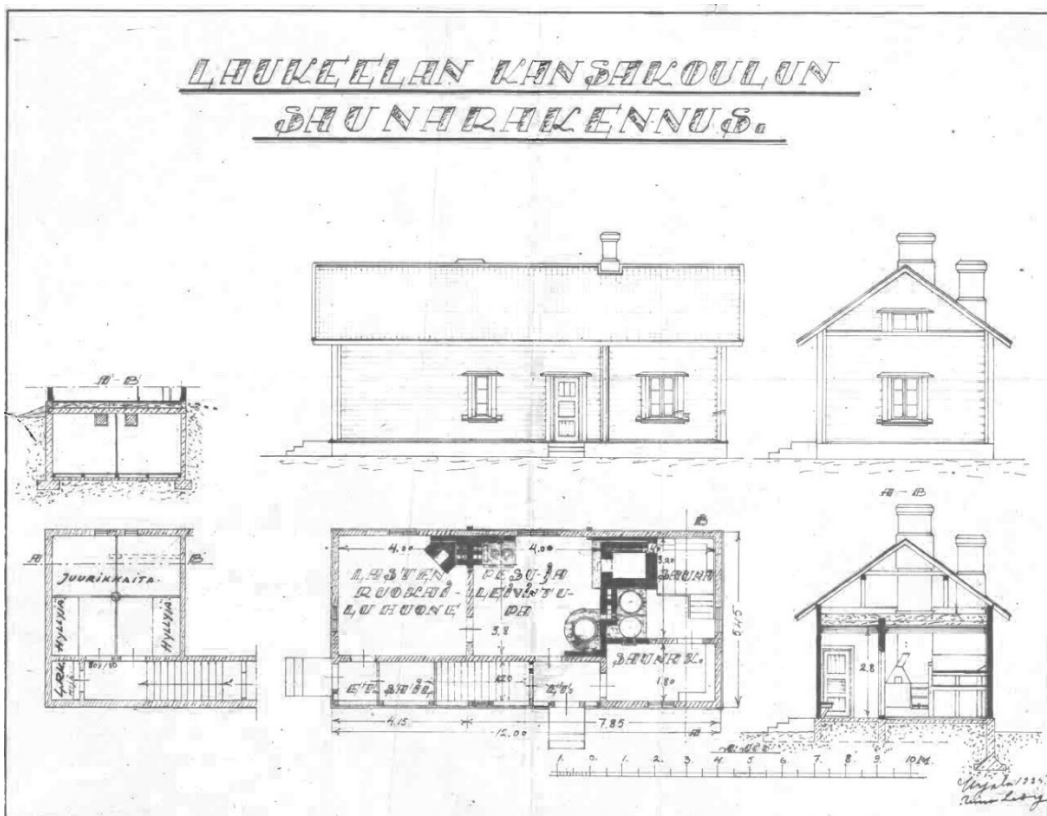
Lastenkoti (rak. 1888), joka toimi kouluna vuosina 1924-1976. Rakennus purettiin vuonna 2008. Kuva: Simo Lallukan kokoelma.

Vaivaistalon mielisairaalan rakennus. Kuva: Onni Savonen.

Lastenkoti, joka toimi vuosina 1924-1976 kansakouluna (rak. 1888, purettu 2008). Kuva: Urjalan kunta.

Kansakoulun keittolana tunnettu rakennus, joka käsitti lasten ruokailuhuoneen, pesu- ja leivintuvan ja saunan. Lisäksi rakennuksessa oli säilytystilaa kellarissa. Lähde: Urjalan kunnan arkisto.

Kansakoulun keittola (alun perin ruokailuhuone/sauna) ja oikealla entinen lastenkoti, joka toimi vuosi 1924-1976 kansakouluna (rak. 1888, purettu 2008). Kuva: Matti Tyry.

Kirkonkylän koulu. Rakennettu 1976, purettu 2017. Kuva: Leena Lahtinen.

Vanhainkoti. Kuva: Urjalan kunnan arkisto.

Nykyinen rakennuskanta

Urjalan yhtenäiskoulu, Vanhainkodintie 2

Urjalan yhtenäiskoulun koulurakennus on valmistunut 2017, kerrosala 6574 kem².

Urjalan yhtenäiskoulu, Vanhainkodintie 2. Kuva: Urjalan kunta/ Air Pic Media Oy

Yhtenäiskoulun varistorakennus urheilukentän laidalla. Valmistunut 2020, kerrosala 45 kem².
Kuva: Helena Väisänen

Reikonlinna Urjalan vanhustenkotiyhdistys/ Esperi oy, hoivakoti Reikonlinna, Vanhainkointie 6

Vuonna 1996 Urjalan kunta käynnisti vanhustenhuollon kehittämisprojektin, jonka myötä heräsi kysyntää palvelutalolle. Kunta lahjoitti rakennukselle tontin vanhainkodin ja Iltalan itäpuolelta. Rakentamiseen saatiin avustusta raha-automaattiyhdistykseltä. Reikonlinna-palvelutalo valmistui vuonna 2000. Palvelutalossa oli 30 paikkaa + kaksi lyhytaikaispaikkaa. Rakennuksen suunnitteli arkkitehti Mauri Turkka. Rakennusta laajennettiin dementiayksiköllä vuonna 2004. Palvelutalon omistaa Urjalan seudun vanhustenkoti yhdistys ja tiloissa toimii vuokralla Esperi Oy.

Reikonlinna, kerrosala 2662 kem², valmistunut vuonna 2000. Kuva: Urjalan kunta.

Vanha kansakoulun keittola (alun perin ruokailuhuone/sauna). Kuva: Helena Väisänen

Vanha aitta, joka sijaitsee Reikonlinnan eteläpuolella. Kuva: Helena Väisänen

Vanhainkoti, Vanhainkodintie 11, Attendo Oy

Vanhainkodin rakennuksessa on kerrosalaa yhteensä 3050 kem². Rakennuksen runko on betonia ja tiiltä. Rakennuksessa on vesikeskuslämmitys/ öljylämmitys.

Rakennusta on peruskorjattu vuosina 1980-81, 2001 ja 2008. Vuonna 2018 toiminta siirtyi rakennuksesta pois ja vanhainkodin rakennus siirtyi Urjalan kunnalta Attendon omistukseen. Rakennus on sen jälkeen toiminut väliaikaisesti päiväkotikäytössä päiväkodin peruskorjauksen ajan. Rakennuksen tulevasta käytöstä ei ole tietoa.

Vanhainkoti nähtynä Vanhainkodintien suunnasta. Kuva: Urjalan kunta.

Vanhainkoti pohjoisesta. Kuva: Urjalan kunta.

Vanhainkoti etelästä. Kuva: Urjalan kunta.

Urjalantie 35

Urjalantien ja Vanhainkodintien risteyksessä oleva asuin- ja liikerakennus, 1 asuinhuoneisto, rakennettu 1965/1986, kerrosala 723 kem².

Urjalantie 35 asuin- ja liikerakennus nähtynä Urjalantien ja Vanhainkodintien risteuksen suunnasta. Kuva: Urjalan kunta.

Urjalantie 35 asuin- ja liikerakennus pihan puolelta. Kuva: Urjalan kunta.

Vanhainkodintie 3

Asuin- ja liikerakennus, hautaus toimisto, 1 asuinhuoneisto, rakennettu 1968, kerrosala 208 kem².

Vanhainkodintie 3, asuinrakennus ja hautaus toimisto. Kuva: Urjalan kunta.

Vanhainkodintie 5

Asuinrakennus, 1 huoneisto, rakennettu 1965, kerrosala 90 kem².

Vanhainkodintie 5, asuinrakennus. Kuva: Urjalan kunta.

Iltala, Urjalan seudun vanhustenkotiyhdistys ry, vuokratervitalot, Vanhainkoti 7-9

Urjalan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry perustettiin vuonna 1969. Urjalan kunta lahjoitti yhdistykselle tontin palvelutalohanketta varten. Rakentamaan päästiin vuonna 1974 rahoituksen järjestyttyä. Iltala-nimisen vanhustentalokorttelin ensimmäinen vaihe valmistui vuonna 1974 (16 asuntoa, suunnittelija Uniplan), toinen vaihe 1977 (19 asuntoa, suunnittelija Insar Oy. 1986 rakennettiin kaksi uutta rakennusta (yhteensä 10 asuntoa, suunnittelija arkkitehti Mauri Turkka). Kortteli on täydentynyt vuonna 2021 valmistuneella uudella asuinrakennuksella (yhteensä 5 asuntoa) ja jätekaoksella.

nro	rak.vuosi	kerrosala/h-ala	as. lkm	rak.aine	lämmitys
A	1974	650/510	17	puu	vesikeskusl.
B	1977	251/273	9	puu	vesikeskusl.
C	1977	324/306	10	puu	vesikeskusl.
D	1986	204/153	5	puu	sähkö
E	1986	204/153	5	puu	sähkö
9C	2021	270/159	5	puuelementti	sähkö

Iltalan rakennukset. Kirjaimet viittaavat jäljempänä olevaan taulukkoon. Kuva: Urjalan seudun vanhustenkotiyhdistys.

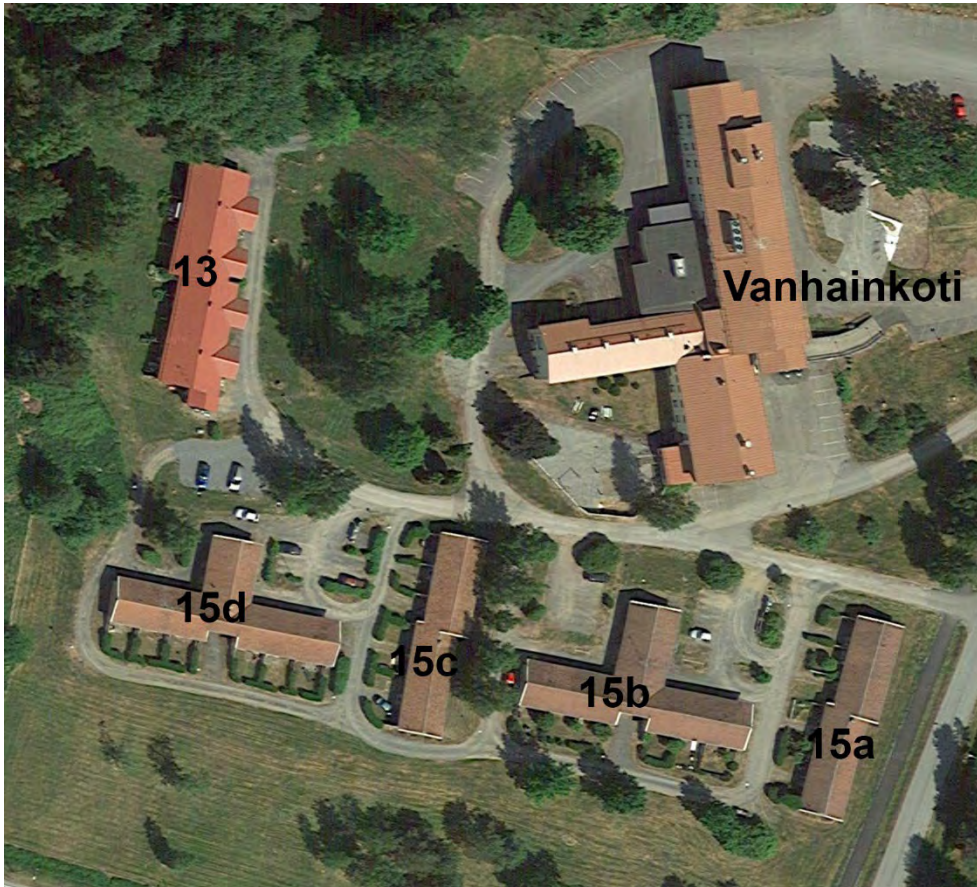
Vanhainkodintie 9C, rakennettu 2021. Kuva: Helena Väisänen.

Iltalan jätekatos, rakennettu 2021.
Kuva: Helena Väisänen

Urjalan Talot oy, vuokratrivitalot, Vanhainkodontie 13 ja 15 a-d

nro	rak.vuosi	kerrosala/h-ala	as. lkm	rak.aine	lämmitys
13	1982	403/344	8	puu/tiili	vesikeskusl./öljy
15a	1988	237/205	5	puu/tiili	vesikeskusl./öljy
15b	1988	361/198	6	puu/tiili	vesikeskusl./öljy
15c	1990	237/205	5	puu/tiili	vesikeskusl./öljy
15d	1990	361/198	6	puu/tiili	vesikeskusl./öljy

Ilmakuva Vanhainkodista ja Vanhainkodontie 13 ja 15 a-d:n rakennuksista. Ilmakuva: GoogleMaps.

Vanhainkodontie 13. Kuva: Urjalan kunta.

Vanhainkodintie 15 d-c. Kuva: Urjalan Talot Oy.

Vanhainkodintie 15 d. Kuva: Urjalan kunta.

Reikontien länsipään ympäristö

Reikontien länsipäätä rajaavat tien eteläpuolella 1960-70-luvuilla rakennetut pientalot ja pohjoispuolella 1970-luvulla rakennetut lamellikerrostalot. Yhtenäinen rakennuskanta yhdessä pensasaitojen, puiden ja muun kasvillisuuden kanssa luovat alueelle puistomaisen tunnelman. Alue edustaa 1970-luvulle tyypillistä asuinrakentamista.

Reikontie.

Reikontien eteläpuolen pientalot.

Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot, Vanhainkodintie 8

nro	rak.vuosi	kerrosala/h-ala	as. lkm	rak.aine	lämmitys	peruskorjattu
A-talo	1970	918/758	13	betoni	vesikeskusl./öljy	1995
B-talo	1973	1495/978	16	betoni	vesikeskusl./öljy	1997

Vanhainkodintie 8. Kuva: Urjalan kunta.

Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalot, Reikontie 15

nro	rak.vuosi	kerrosala/h-ala	as. lkm	rak.aine	lämmitys	peruskorjattu
A-talo	1975	1580/890	16	betoni	vesikeskusl./öljy	1998
B-talo	1975	1580/1320	24	betoni	vesikeskusl./öljy	1998

Viistokuva, jossa Reikontie 15 on rajattu punaisella katkoviivalla. Kuva: Urjalan kunta.

Reikontie 15. Kuva: Urjalan kunta.

Urjalan talot oy:n vuokrarivitalo, Rivitie 2
9 huoneistoa, rakennettu 1972, peruskorjattu 1995.

Viistokuva, jossa Rivitie 2 on rajattu punaisella katkoviivalla. Kuva: Urjalan kunta.

Rivitie 2. Kuva: Urjalan kunta.

Urjalan talot oy:n vuokrakerrostalo, Rivitie 6
21 huoneistoa, rakennettu 1983, kerrosala 1392 m2.

Viistokuva, jossa Rivitie 6 on rajattu punaisella katkoviivalla. Kuva: Urjalan kunta.

Rivitie 6. Kuva: Urjalan kunta.

Suunnittelutilanne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Selvitysalueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä, joiden arvojen turvaaminen tulisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti turvata.

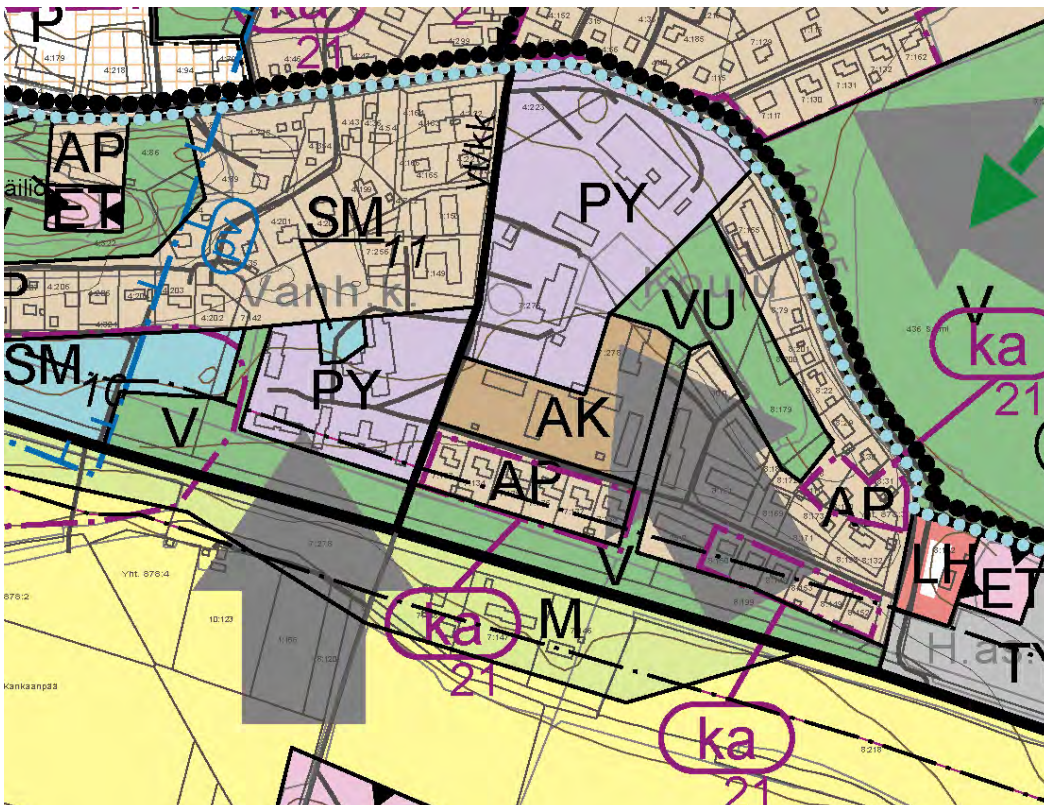
Maakuntakaava

Voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi (ruskea väri).

Maakuntakaavassa alueelle ei ole osoitettu kulttuurihistoriallisia arvoja koskevia suojelumääräyksiä. Taajamatoimintojen merkintä sisältää paikallisesti merkittävät suojelun alueet.

Yleiskaava

Alueella on voimassa Urjalan keskusta-alueen (Laukeela-Huhti) osayleiskaava, joka on tullut voimaan 5.1.2012. Koulun, Reikonlinnan ja Vanhainkodin ympäristöt on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY). Reikontien ja Rivitien kerrostalot ja Rivitien rivitalo on osoitettu asuinkerrostalovaltaiseksi asuinalueeksi (AK).

Vanhainkodin alueelle on osoitettu muinaisjäännösalue (SM 11), 11. Kunnalliskoti, rautakautinen hautapaikka. Muinaisjäännösaluetta koskee kaavamääräys: *Muinaismuistolailla suojeltu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu kajoaminen on kielletty. Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevat maankäyttösuunnitelmat tulee lähettää museoviranomaiselle lausuntoa varten.*

Koulun alueen itäpuolelle on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU). Salmentien varteen on osoitettu virkistysalue (V).

Reikontien eteläpuolinen omakotialue on osoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP) ja alue on osoitettu kulttuuriympäristön arvoalueeksi (ka 21): *21. KIRKONKYLÄN JA HUHDIN PIENTALO-ALUEITA, HIUKKAMÄEN JA PAKANAMÄEN TIEYMPÄRISTÖT: Kisatie ja urheilukentän katsomo, Sairaalatien itäpuoli, Sarkatien alkupää, Reikontie, Puistotie-Kuusikuja, Santamäki, Hiukkämäentie, Tuhkamäki, Laineentie, Puistola, Väinö Linnan lukio, Puutteenperä, Kallionkuja ja Kangastie. Osayleiskaavaselostuksessa aluetta luonnehditaan seuraavasti: Sarkatien alkupää, Reikontie, Puistotie-Kuusikuja Arvot: Yhtenäinen talorivistö edustaa 1960-70-luvun matalaa pientalorakentamista Sarkatien alkupäässä, Reikontien varressa sekä mäenrinteessä Puistotiellä ja Kuusikujalla.*

Vanhainkodin korttelin länsipuolelle on osoitettu kulttuuriympäristön arvoalue (ka 1): *1. LAUKEELAN KIRKONMÄKI JA KYLÄASUTUS: Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Urjalan kirkonmäki ml. Seppälä, Laukeelan vanha peltoalue, kirkonmäen länsiosa, kunnantalo, Yli-Uotilan asuinrakennukset ja Pourunlammen harjukohta. Osayleiskaavaselostuksessa aluetta luonnehditaan seuraavasti: Laukeelan vanha peltoalue Arvot: maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalue.*

Kulttuuriympäristön arvoalueita koskee kaavamääräys: *Alueen kehityshistorian näkyminen maisemassa sekä kohteiden arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Korjaus- ja uudisrakentaminen tulee sopeuttaa alueen vanhaan rakentamistapaan ja ympäristöä hoitaa alueen kulttuuriympäristöarvoja kunnioittaen.*

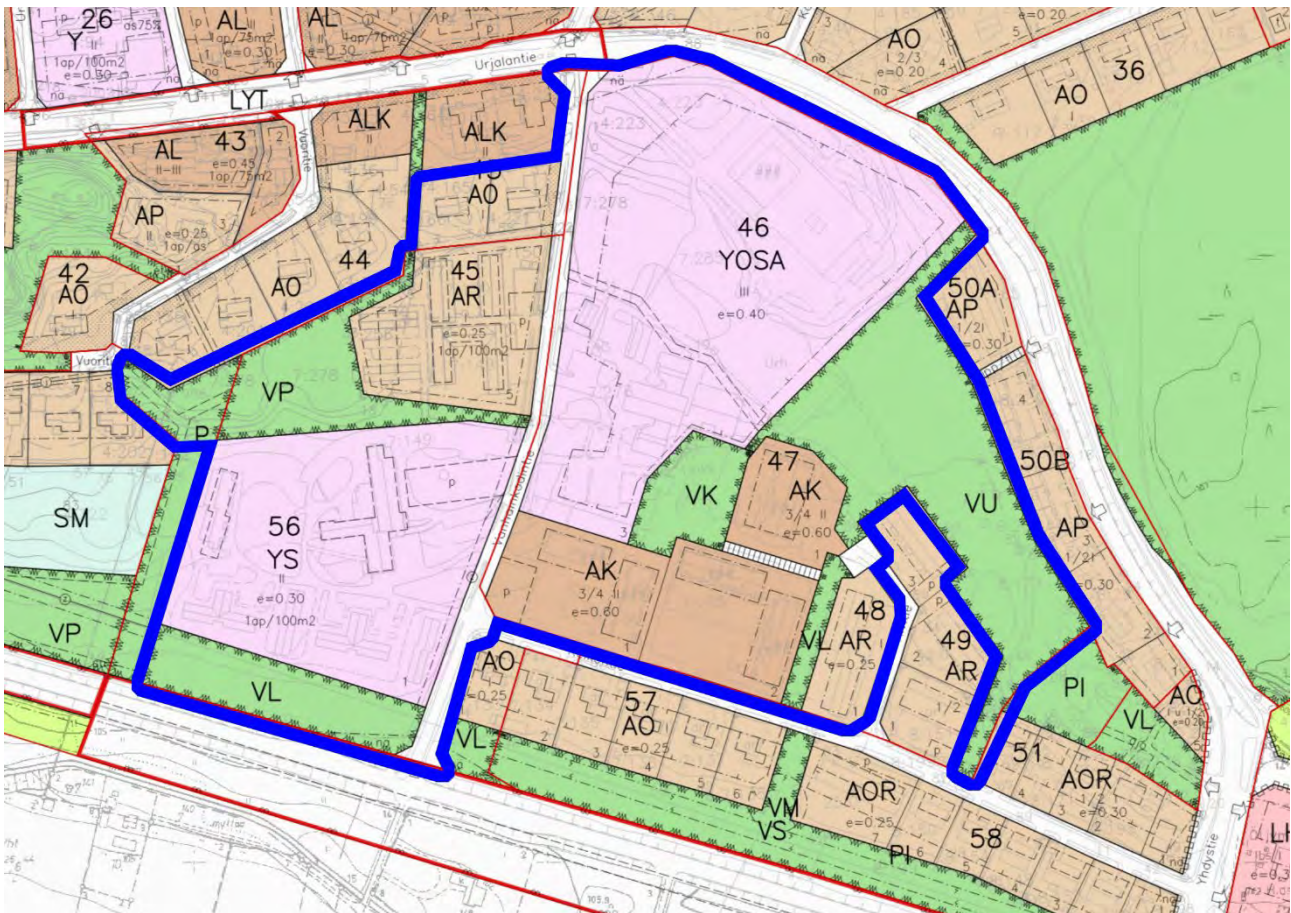
Asemakaava

Vanhainkodintien itäpuolisella alueella on voimassa kunnanvaltuuston 10.11.1998 hyväksymä asemakaavan muutos. Länsipuolella on pääosin voimassa 4.1.1983 hyväksytty asemakaavan muutos. Pienellä osalla länsireunan puistoaluetta (P) on voimassa 12.12.1967 vahvistettu Kirkonseudun rakennuskaava.

Koulun ja palvelutalo Reikonlinnan alue on merkitty opetustoimintaa, sosiaalitoimintaa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YOSA). Sitä rajaa itäpuolella leikkikenttä (VK) ja urheilu- ja virkistyspalvelualue (VU). Korttelin 46 AK- tontit 1 ja 2 sekä kortteli 47 on osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi kerrosluvulla $\frac{3}{4}$ II. Kortteliin 48 on osoitettu rivitalojen ja muiden kytettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi (AR) kerrosluvulla I. Korttelin 48 ja 46 väliin on osoitettu lähivirkistysalue (VL). Korttelin 46 ja 47 asuinkerrostalokortteleiden väliin on osoitettu jalankululle varattu tie.

Vanhainkotiäntien länsipuolella on omakotirakennusten ja muiden enintään kahden perheen talojen korttelialuetta (AO), rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialuetta (AR), sosiaali-
tointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialuetta (YS) sekä puisto-alueita (VP ja P). Salmentien varsi on osoitettu lähivirkistysalueeksi (VL).

Asemakaavassa ei ole osoitettu alueelle kulttuuriympäristöä koskevia kaavamääräyksiä. Suunnitelualueen länsipuolelle on osoitettu muinaismuistoalue (SM).

Yhteenveto ja toimenpidesuosituks

Alue on kehittynyt 1870-luvulta lähtien vanhustenhuollon ja koulun alueeksi. 1800-luvun rakennuskanta on tuhoutunut tai purettu. Vanhaan kansakouluun ja vaivaistaloon liittyviä rakennuksista on jäljellä ruokailuhuone/sauna ja aitta. Alueella sijaitsee erityisen kattavasti vanhustenhuollon rakennuksia 1950-luvulta ja 2020-luvulle saakka. Vanhainkoti edustaa 1950-luvun puhtausta, selkeyttä ja järjestelmällisyyttä toiminnallisesti ja ulkoiselta olemukseltaan. Iltalan vanhustentalot kertovat pyrkimyksestä kodinomaiseen hoitoon. Reikonlinna puolestaan edustaa toiminnoiltaan ja ulkoiselta olemukseltaan 2000-luvun monimuotoisuutta ja -puolisuu

Alueen kulttuurihistorialliset arvot liittyvät alueen sivistys- ja sosiaalishistoriaan. Merkittävää on koulun toiminnan jatkuminen samassa paikassa, mihin yksi maan ensimmäisistä yhteiskunnan ylläpitämistä kansakouluista rakennettiin vuonna 1878. Alue on yli 140-vuotisen historiansa aikana kehittynyt kunnan tärkeimmäksi vanhustenhuollon alueeksi. Vaikka alkuperäisiä rakennuksia alueella ei ole säilynyt, on alueen käyttötarkoituksen jatkuminen tulevaisuudessa ainakin osittain opetus- ja vanhustenhuollon alueena ilmeisen mahdollista. Vanhasta rakennuskannasta suojeltaviksi kohteiksi suositellaan kaksi säilynyttä rakennusta, keittola (alun perin ruokailuhuone/sauna) ja aitta.

Arkkitehtuuriltaan yhtenäisiä alueita ovat Iltalan alue, Reikontien 1970-luvulla rakennetut kerrostalot ja Vanhainkodin rivitalot. Näillä alueilla ei mikään yksittäinen rakennus edusta sellaisia kulttuurihistoriallisia arvoja, että niitä olisi tarpeen asemakaavalla suojella. Maisemallisesti merkittäviä rakennuksia alueella ovat uusi Urjalan yhtenäiskoulu, joka hallitsee Urjalantien ja Vanhainkodintien risteysaluetta, ja vanhainkoti puistomaisessa nurmiympäristössään. Kortteleiden kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa on suositeltavaa huomioida toteutuneet rakennusten suunnat, ruutukaa

Nokialla 02.02.2023

Helena Väisänen
Arkkitehti SAFA
Arkkitehtitoimisto Helena Väisänen